

JAARVERSLAG 2015

Diensten- en Begeleidingscentrum Openluchtopvoeding vzw

Inhoud

VOORWOORD	3
ONZE VISIE	5
ONZE ORGANISATIE	7
KERNCIJFERS	10
NAAR 1 DIENST BINNEN JONGERENWELZIJN: VIZIER	14
Het verhaal van Bram en Stefaan*	16
HET M-DECREET EN TYPE 9 IN DE BUITENGEWONE BASISCHOOL	19
Het verhaal van Iluna	21
NETWERKBEGELEIDING VOLWASSENEN: ACTIEF LUISTEREN NAAR CLIENTEN	24
Het verhaal van Willy	26
Het verhaal van Vanessa	28
MFC: VERSCHIL DOOR EEN BRIL	31
Het verhaal van Chara*	32
VERWACHTINGEN VOOR 2016	38

A photograph of a schoolyard. In the background, there is a two-story brick building with several windows. Large trees, some with bare branches and others with green foliage, are scattered throughout the scene. In the foreground, a group of students is sitting on the grass, some leaning against a wooden fence. The word "VOORWOORD" is written in large, white, sans-serif capital letters across the middle of the image.

VOORWOORD

Voorwoord

De bestaansreden voor Openluchtopvoeding vzw is de kwetsbare mens.

Kwetsbaar kunnen we allemaal zijn, op bepaalde momenten, in bepaalde situaties, ...

Meestal slagen we erin om met de steun van een partner, vrienden, familie, ... met die kwetsbaarheid om te gaan.

Soms voelen we ons wegzakken, weten we het niet meer en stappen we best naar professionele hulp.

In Vlaanderen is dit nog steeds taboe. De overheid probeert met allerlei sensibiliseringsacties, zoals bijvoorbeeld TE GEK, de drempel naar de geestelijke gezondheidszorg te verlagen.

OLO vzw zet nu toch al meer dan 5 jaar in op de lijn om onze diensten dichterbij de mensen te brengen.

Nog al te vaak stellen we vast dat de hulpvraag te laat opgevangen wordt, dat mensen de weg niet vinden of te lang wachten. De overheid ondersteunt deze intenties door meer in te zetten op rechtstreeks toegankelijke hulp. Minder procedures, minder drempels, ...

Ook bij onze diensten vinden we dit een positieve evolutie voor onze cliënten.

OLO vzw wil er zijn als mensen ons nodig hebben. Op maat, niet te veel en niet te weinig. We bereiken zo toch enkele duizenden mensen per jaar.

Ook dit jaar illustreren we in ons jaarverslag onze werking met verhalen en getuigenissen van cliënten. Zij tonen dat hulpverlening mensenwerk en maatwerk blijft.

Algemene formules bestaan niet echt als je vertrekt van de persoonlijke situatie van cliënten. En dat willen wij!

Netwerken creëren rond mensen zodat zij zelf (weer) de regie in eigen handen kunnen nemen... Een nobel doel dat zin geeft aan ons (professioneel) leven.

We hopen dat u dit voelt bij het lezen van dit alweer bijzonder jaarverslag.

Veel leesplezier,

Jean-Pierre Van Baelen
Algemeen directeur

ONZE VISIE

Onze visie

ONZE ALGEMENE MENSVISIE

We vinden onze inspiratie in het humanisme en pluralisme:

Iedere mens is uniek. We geloven in de krachten en mogelijkheden van elke mens om vrij te denken en zelf keuzes te maken. We stellen de eigenheid van de ander centraal. De mens is een sociaal wezen. Relaties met anderen doen iemands persoonlijkheid ontwikkelen.

We benaderen mensen vanuit een fundamenteel respect. Iedereen kan leren en groeien in zijn tempo en volgens zijn mogelijkheden.

Gerespecteerd worden, greep hebben op het eigen leven en maximaal deelnemen aan de samenleving zorgt voor meer levenskwaliteit.

ONZE VISIE OP ONDERSTEUNING

Op maat en emancipatorisch

We vertrekken vanuit de vraag of een nood van de cliënt en stemmen onze ondersteuning hier continu op af. Cliënten zijn gelijkwaardige partners. We vertrekken vanuit hun krachten en mogelijkheden. We ondersteunen onze cliënt om zijn leven zélf in handen te nemen.

Betrokken en warm

Vanuit een betrokken, aandachtige interesse gaan we in dialoog met onze cliënten. We bouwen een warme en respectvolle relatie uit. We ondersteunen en helpen waar nodig en wanneer mogelijk zetten we een stap terug of opzij.

Doelgericht en systematisch

We stellen samen met onze cliënten doelen voorop om aan te werken. Ook op organisatie-niveau werken we aan vooropgestelde doelen om ons aanbod te optimaliseren. Dit is een continu proces van plannen, uitvoeren, evalueren, bijsturen én borgen. We zetten hierbij onze middelen en medewerkers efficiënt in.

Contextgericht en via gedeelde zorg

We kijken steeds naar cliënten vanuit hun verbondenheid met hun netwerk. We werken samen met en versterken het netwerk. Vanuit de noden en mogelijkheden van cliënt en netwerk delen we de zorg met mantelzorgers, vrijwilligers, andere lokale en regionale partners in de algemene of meer gespecialiseerde hulp- en dienstverlening. In functie van de doelgroep bouwen we zorgcircuits uit.

Naar een inclusieve samenleving

Cliënten zijn volwaardige burgers in onze samenleving met dezelfde rechten en plichten. We ondersteunen hen in het deelnemen aan de samenleving. We nemen ook initiatieven om de toegankelijkheid van de samenleving en een positieve beeldvorming rond mensen met een beperking te bevorderen.

Wetenschappelijk onderbouwd en vernieuwend

We gebruiken methodes en technieken die hun doeltreffendheid hebben bewezen. We zoeken hiervoor actief samenwerking met kenniscentra: universiteiten en hogescholen. We werken aan antwoorden op nieuwe vragen en zoeken naar nieuwe methoden om onze visie op ondersteuning te realiseren.

In een lerende organisatie

We ondersteunen de competentie en motivatie van onze medewerkers. Via vorming en door van elkaar te leren, groeit onze expertise om de beoogde hulp- en dienstverlening te realiseren en flexibel te kunnen inspelen op veranderende noden.

ONZE WAARDEN

- × Respectvol
- × Betrouwbaar
- × Gelijkwaardig
- × Integer
- × Betrokken

ONZE ORGANISATIE

Onze organisatie

Diensten- en Begeleidingscentrum Openlucht-opvoeding vzw is een pluralistische en sociale onderneming, actief binnen welzijn, onderwijs, gezondheid en gezin. Ons centrum begeleidt en ondersteunt kinderen, jongeren, volwassenen en gezinnen.

Samen met onze cliënten en leerlingen (én hun omgeving), streven we naar meer levenskwaliteit in alle domeinen van hun leven. Hun vraag stuurt ons handelen. We willen dat ze zich kunnen ontplooiën en greep hebben op hun situatie.

We werken aan een inclusieve samenleving waarin ook mensen met een beperking of sociaal kwetsbaren vanzelfsprekend een volwaardig burger kunnen zijn en actief deelnemen aan het maatschappelijk leven.

We spelen in op maatschappelijke behoeften in een voortdurend veranderende omgeving. We zetten in op vernieuwing en samenwerking.

We zijn erkend en gesubsidieerd door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, het Agentschap Jongerenwelzijn, het Departement Onderwijs en Vorming en Kind en Gezin.

We onderscheiden 3 grote afdelingen binnen onze organisatie: de afdeling volwassenen, de afdeling kinderen en jongeren en een rechtstreeks toegankelijke afdeling.

VOOR WIE HEBBEN WIJ EEN AANBOD?

BABY'S EN PEUTERS in onze inclusieve kinderdagverblijven

KINDEREN EN JONGEREN met een:

- + vermoeden van een beperking of een ontwikkelingsrisico
- + gedrags- en/of emotionele stoornis
- + ontwikkelingsstoornis zoals autisme-spectrumstoornis
- + leerstoornis

al dan niet in combinatie met een normale begaafdheid of een lichte tot matige verstandelijke beperking.

KINDEREN IN HET BUITENGEWOON BASISONDERWIJS:

- + type BA
- + type 3
- + type 9

VOLWASSENEN met een:

- + gedrags- en/of emotionele stoornis
- + ontwikkelingsstoornis zoals autisme-spectrumstoornis
- + motorische beperking
- + zintuiglijke beperking
- + meervoudige beperking
- + niet-aangeboren hersenletsel

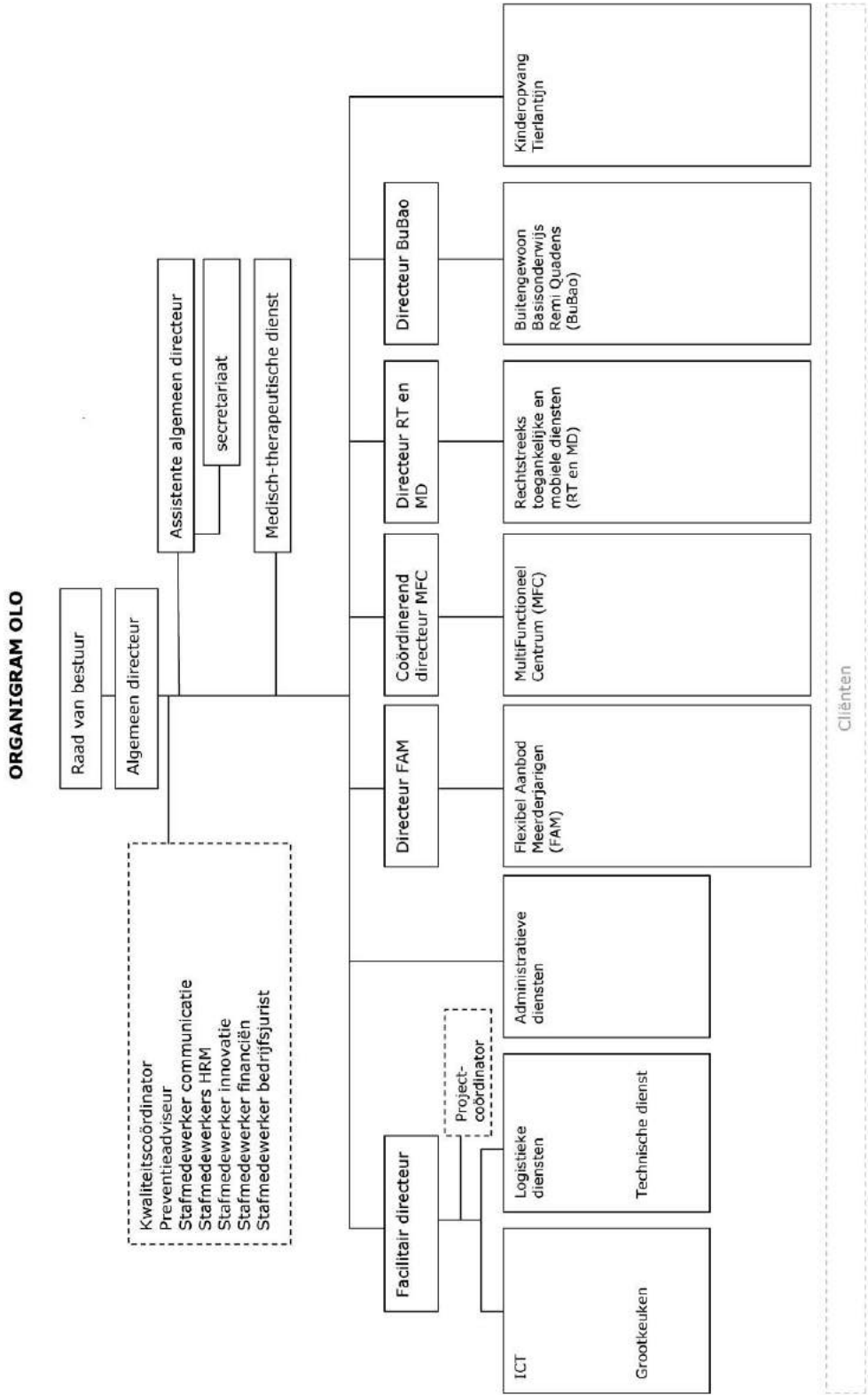
al dan niet in combinatie met een normale begaafdheid of een lichte tot matige verstandelijke beperking.

VOLWASSENEN met vragen rond psychosociale problemen.

GEZINNEN:

- + gezinnen met opvoedingsvragen
- + gezinnen in een problematische opvoedingssituatie

ORGANIGRAM

KERNCIJFERS

Kerncijfers

EEN OVERZICHT VAN HET AANTAL BEGELEIDINGEN IN 2015, PER AFDELING:

AFDELING	AANTAL BEGELEIDINGEN
CRISISOPVANG	17
MFC (multifunctioneel centrum)	325
Internaat	170
Studiowerking	17
Observatiecentrum	63
Intensieve thuisbegeleiding	65
Ambulante diagnostiek	37
FAM (flexibel aanbod meerderjarigen)	294 + 4 (PVC)
Dagcentrum	31
Begeleid werken	25 + 1 (PVC)
Tehuis werkenden	97 + 2 (PVC)
Tehuis niet-werkenden	7
Tehuis werkenden Atrium	10
Beschermd wonen	24
Begeleid wonen	113 + 1 (PVC)
Dienst inclusieve ondersteuning	3
Otwee	38
RTH VESTA	221
RTH VICTORIA / ADA	309
VIZIER	137
VIZIER - CAH	51 + 4 crisisinterventies vanaf oktober
LUDENTIA VRIJE TIJDSBEMIDDELING	32
LUDENTIA VRIJETIJD SAANBOD	420
PA- DIENST	15 + 4 (ITP)

BEZETTINGSGRAAD VAN HET BUITENGEWOON BASISONDERWIJS REMI QUADENS:

schooljaar	Type 1	Type 8	Type 3	GON	Totaal
2014-2015 (telling op 1 februari 2015)	36	85	77 + 6 kleuters	20	224
schooljaar	Type BA	Type 9	Type 3	GON	Totaal
2015-2016 (telling op 1 februari 2016)	111	17 + 2 kleuters	70 + 4 kleuters	20	224

ENKELE GEGEVENS OVER HET AANTAL MEDEWERKERS BIJ OPENLUCHTOPVOEDING:

Op 31 december 2015 waren er 480 medewerkers in dienst. In dit cijfer is iedereen meegeteld, ook medewerkers van wie de arbeidsovereenkomst langdurig geschorst is en waarvoor een vervanger is aangeworven.

In de loop van 2015 zijn er in totaal 570 verschillende medewerkers in dienst geweest.

Er waren 97 aanwervingen:

- + 39 jobstudenten
- + 33 medewerkers met tijdelijke contracten (bepaalde duur of vervangingscontract)
- + 25 medewerkers kregen een contract van onbepaalde duur

95 medewerkers gingen uit dienst:

- + 38 jobstudenten
- + 6 medewerkers gingen met pensioen waarvan 1 met brugpensioen
- + 25 medewerkers namen zelf ontslag of gingen in onderling akkoord uit dienst
- + 8 medewerkers werden ontslagen
- + van 12 medewerkers liep hun tijdelijk contract af
- + 6 medewerkers gingen uit dienst, maar 5 daarvan kwamen ook terug in dienst omwille van hun statuut als busbegeleider

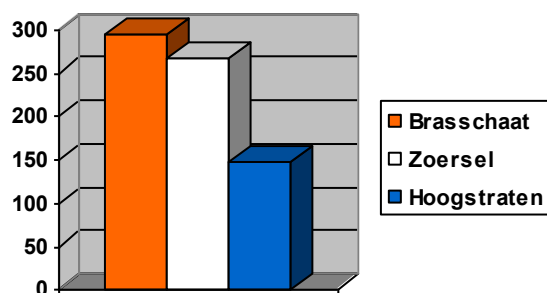

TOT SLOT NOG WAT CIJFERS OVER ONZE OPVOEDINGSWINKELS:

Opvoedingswinkels Brasschaat, Hoogstraten en Zoersel

In totaal werden er in de drie winkels en opvoedingspunten samen **710 vragen** gesteld.

Dat zijn er 38 meer dan in 2014.
Die stijging is grotendeels toe te schrijven aan de nieuwe regio Hoogstraten.
Die startte in het najaar van 2014.

REGIO ZOERSEL	2014	2015
SCHILDE	25	19
MALLE	20	21
ZANDHOVEN	24	11
WIJNEGEM	17	18
TOTAAL	86	69

REGIO HOOGSTRATEN	2014	2015
MERKSPLAS		16

Lezingen en vormingsavonden

Mensen vinden erg goed de weg naar de (gratis) lezingen en vormingen die de opvoedingswinkels en -punten geven.

Het overgrote gedeelte van de contacten bestaat uit rechtstreekse bezoeken aan de opvoedingswinkel of het opvoedingspunt.

Daarnaast zijn er ook heel wat ouders en andere opvoedingsbetrokkenen die hun vraag telefonisch of per mail stellen.

Opvoedingspunten

Het aantal beschikbare uren voor opvoedingsondersteuning verschilt van gemeente tot gemeente. Daarom geeft het geen juist beeld om absolute aantallen over de gemeentes heen te gaan vergelijken.

Zowel in de regio Brasschaat als in de regio Zoersel zien we een daling in het aantal contacten.

REGIO BRASSCHAAT	2014	2015
ESSEN	17	14
KALMTHOUT	29	12
KAPELLEN	26	16
SCHOTEN	24	18
STABROEK	21	19
WUUSTWEZEL	2	10
TOTAAL	119	89

VORMINGEN	2015
BRASSCHAAT	82
BRECHT	69
ESSEN	51
HOOGSTRATEN	126
KALMTHOUT	83
MALLE	83
MERKSPLAS	45
KAPELLEN	44
SCHILDE	101
SCHOTEN	156
STABROEK	30
WIJNEGEM	54
WUUSTWEZEL	231
ZANDHOVEN	85
ZOERSEL	105
TOTAAL	1 345

A person wearing a grey hoodie and dark pants is captured in mid-air, performing a skateboard trick on a concrete sidewalk. The skateboard has a wooden deck, black trucks, and four wheels: two red and two purple. The person's arms are outstretched for balance. In the background, there is a red brick house with two windows featuring dark shutters. A dark-colored car is parked in a driveway behind the person. To the right, there is a green lawn and some dark foliage.

VIZIER: NAAR 1 DIENST BINNEN JONGERENWELZIJN

VIZIER: naar 1 dienst binnen jongerenwelzijn

Onze thuisbegeleidingsdiensten binnen de sector Jongerenwelzijn ondergingen in 2015 een grondige hervorming: HTA, KorDaaT en CaH versmolten en veranderden tot 1 nieuwe dienst: Vizier.

Lieve Van Dooren stuurt Vizier aan.

‘Begin 2014 zijn we ingestapt in het modulair kader, zoals dat in Jongerenwelzijn heet. Daardoor waren we op dat moment in werking al 1 dienst geworden, met verschillende soorten van thuisbegeleiding. Begin 2015 is onze werking dan rechtstreeks toegankelijk geworden. Een heel andere manier van werken, waardoor we ons ook anders zijn gaan organiseren. We deden dat onder de naam Vizier.’

‘We onderscheiden binnen Vizier 2 grote blokken:

Om te beginnen is er het aanbod **van Crisis-hulp aan Huis** (CaH). In september is dat uitgebreid met 6 plaatsen, specifiek in te zetten voor crisisinterventies.

Daarnaast is er de **Contextbegeleiding**. Daarin bieden we **5 verschillende modules** aan:

- + Een laagintensieve vorm (1 uur/week)
- + Een breedsporige vorm (gemiddeld 2 uur/week)
- + Een kortdurende intensieve methodiek (Deze module is niet-rechtstreeks toegankelijk.)
- + Positieve Heroriëntering (opleiding in mei, aan de slag sinds september 2015)
- + Contextbegeleiding voor autonoom wonen, het vroegere begeleid zelfstandig wonen. Dat is een nieuwe module voor ons.

Al die verschillende vormen zitten nu onder 1 dienst. Omdat de begeleiders dezelfde taken uitvoeren, leek het ons handiger om het team op 1 locatie onder 1 naam onder te brengen.

Vizier is ons antwoord op de veranderingen in het hulpverleningslandschap: de integrale toegangspoort, het rechtstreeks toegankelijk worden.

Veranderingen die een switch in het denken vroegen. Begeleiders moeten andere methodieken aanleren, ze worden geconfronteerd met andere gezinnen. Vroeger was er altijd een consulent betrokken, nu vaak niet meer.

Gezinnen worden ook via heel andere kanalen toegeleid, via de ‘brede instap’: CLB’s, CAW’s, geestelijke gezondheidszorg, ouders bellen soms zelf de dienst op om hun problemen aan te kaarten.

Een heel nieuwe manier van werken...

Het verhaal van Bram en Stefaan*

Bram en zijn vader Stefaan zitten op het einde van hun begeleiding door Vizier. Samen met stiefmama Heidi (die niet permanent bij het gezin woont) besloten ze in het najaar 2015 vrijwillig een beroep te doen op Vizier. Ze volgden er de module Positieve Heroriëntering: procesbegeleiding in geblokkeerde situaties van verontrusting.

***'Positieve heroriëntering is naar een probleem leren kijken en handelen vanuit een menselijk en dynamisch kader, waar spreken in kansen, ontmoeting en eerlijke communicatie centraal staan.'* - Ligand -**

Jessy, de begeleidster van Vizier, ging met het gezin op zoek naar mogelijkheden, kansen, verbinding en verantwoordelijkheden. Vertrekpunt was de kracht van emoties: datgene wat je raakt, zet je in beweging...

Heidi: Vizier is ons aangeraden door het CLB. Bram is 16 jaar en zit in het vierde middelbaar.

Bram: Er waren veel problemen thuis. Ik heb met het CLB gepraat. Dat is eerst wat blijven liggen, maar daarna is dat terug opgenomen. De CLB-begeleidster is hier op gesprek gekomen, om ons te verduidelijken wat we eraan zouden kunnen doen. En dan hebben wij beslist om dat te willen proberen.

Heidi: Zij hebben ons vrijwel direct Vizier aangeraden: 'die werken zus en zo' en het is een kortdurend traject. En belangrijk: ze kunnen snel aan de slag, er zijn geen wachtlijsten.

Bram: Er moest iets gebeuren; en snel. Dat de begeleiding niet lang zou duren, was ook belangrijk. Iets van jaren is helemaal anders.

Hadden jullie alle 3 samen de behoefte om met een dienst aan de slag te gaan?

Stefaan: We stonden er alle 3 achter, we vonden alle 3 dat het beter moest, dat het moest veranderen. Anders zou de situatie kunnen escaleren, zouden er zelfs wel eens ongelukken kunnen gebeuren. Het liep gewoon erg moeilijk tussen Bram en mij.

Bram: Mijn papa dronk veel en ik gamede veel. We hadden vaak discussies die dan erger en erger werden. We gingen echt een grens voorbij. Ik besepte 'dit gaat niet meer'. Ik ben zelfs even bij mijn oma gaan wonen voor 4 maanden. Toen ik dat aan mijn papa aankondigde, was hij daar wel van aangedaan.

Hoe verliep het eerste contact met Vizier?

Stefaan: De eerste keer hadden wij een afspraak met iemand van het CLB en de medewerkster van Vizier, op het CLB zelf. De keren daarop kwam Jessy naar hier. Eerst voor afzonderlijke gesprekken met ons allebei en dan gingen we samenzitten. Ook met de oma erbij, want Bram woonde toen daar.

Bram: Oma weet hoe wij ineens zitten. We zijn allebei wat dezelfde.

Stefaan: Allebei erg verbaal, het laatste woord willen hebben, ...

Bram: Dat botst, hé. Haantjesgedrag. *(lachen)* We vonden ook altijd dat we gelijk hadden en de discussie wonnen. Ik vond dat omdat mijn mening in mijn ogen de juiste was, papa omdat hij 'de ouder' was. En zo bleven we maar aanmodderen.

Tegelijk beseften we wel dat we misschien de discussie konden winnen, maar dat we daar ook niet mee vooruit geraakten. Daar moesten we mee om zien te gaan, daarom kozen we voor begeleiding.

Is dat onwennig, zo'n eerste gesprekken?

Bram: In het begin wel, maar dat went, eens het gesprek op gang komt.

Stefaan: Ze straalden wel vertrouwen uit. We voelden ons bij Jessy snel op ons gemak. Dat is belangrijk, dat je je veilig voelt.

Hoe begeleidde Vizier?

Stefaan: Jessy stelde ons vragen: 'wat is er in jouw ogen gebeurd? Waar loopt het volgens jou mis? Wat denk jij dat jij eraan kan doen?' Ze stelde iedereen die vragen apart. Dan legde ze dat allemaal samen: 'Jij zei daarover dat, hoe ga jij dat aanpakken?'

Bram: Zo werden wij geconfronteerd met wat de anderen zeiden. Tijdens een van die laatste gesprekken hebben wij een afsprakenblad gemaakt: Ik zal dit en dat doen, jij dit en dat, jij doet dit niet meer, enzovoort...

Stefaan: Iedereen kreeg zijn aandachtspunten. Dat hielp wel.

Bram: In een ruzie of een discussie zeiden wij ook ons gedacht, maar dat is dan niet constructief. Natuurlijk, ook in de gesprekken konden de gemoederen al eens opblazen. Maar ik merkte dat ik steeds minder kwaad werd en minder begon te discussiëren.

Bram: We hebben natuurlijk nog discussies. Daarnet nog, een zware discussie zelfs. Maar vergeleken met 4 of 5 maand geleden is dat peanuts. Toen zou het hier zwaar gestoven hebben, met slaande deuren, waarbij het glas er bijna uitvalt.

Heidi: Ze hebben eigenlijk allebei geleerd om eerst wat woorden in te slikken en dat het geen nut heeft om het laatste woord te halen, zonder dat dat resultaat heeft. Stap voor stap hebben ze dat geleerd via Vizier. Wat Jessy hier heeft geïntroduceerd is 'hoe voel jij je hierbij?', in plaats van doorgaan op futiliteiten. Zij stuurde het gesprek in die richting en dat doet je wel anders kijken. Naar jezelf en naar de ander.

Bram: Ja, als we over een discussie praatten met haar, dan had ik de neiging om de discussie eigenlijk weer over te doen. Zij pikte daar dan op in: 'wat deed dat met jou', 'hoe voelde je je daarbij?' Dat werpt een heel ander licht op de zaak. Dan gaat het ook veel minder over gelijk hebben. Door haar inbreng ging het gesprek in een andere richting. Zij pikte daar altijd heel actief op in.

Het doet je meer nadenken. Anders blijf je doordrammen over je punt, door haar vragen werd je verplicht om het ook eens door een andere bril te bekijken. Je moet het automatisme aan de kant zetten, vaak weet je in een discussie niet meer hoe iets is of voelt. Dan besef je ook: 'wauw, dit is niet goed'.

Met welke verwachtingen waren jullie eraan begonnen?

Bram: Gewoon, dat het beter werd en dat wij terug konden samenleven.

Papa: Dat was de bedoeling. En het is ook gelukt.

Heidi: Door de gesprekken een soort voorbereiding te krijgen op terug naar huis komen van bij de oma.

Bram: Het probleem was dat we niet meer konden praten met mekaar. Met Vizier zijn we eigenlijk verplicht geweest om met mekaar te praten en dat hielp. Je zag dat we af en toe eens een goed gesprek nodig hadden, maar dat het er nooit toe kwam omdat er teveel discussies waren. En als er tijdens de gesprekken met Vizier toch gediscussieerd werd, dan legde Jessy dat meteen stil: 'ho, we kijken af, het gaat nu hiérom.'

En lukte dat: stilvallen tijdens de discussie?

Heidi: Als Jessy het zei, wel. Als ik het zeg, soms. (*Lacht*)

Stefaan: Vreemde ogen dwingen meer, hé.

Heidi: In het begin zijn de werkpunten van iedereen al wat naar boven gebracht. En daar moest dan verder op gewerkt worden.

Dat was een vrij intensieve begeleiding?

Stefaan: Elke week. In het begin had iedereen elke week een gesprek apart. Na een aantal afspraken apart was het een gesprek samen. Dan weer een gesprek apart, dan weer samen, ...

Bram: Door het feit dat wij tweeën hier permanent wonen, móeten we wel leren goed samenleven. Er is geen controle voor als we met mekaar in de clinch gaan.

Jullie zitten nu op het einde van de begeleiding?

Stefaan: Volgende week is in principe de laatste keer dat Jessy nog komt. De begeleiding duurt maximaal 4 maanden.

Had je 4 maanden geleden durven hopen nu op dit punt te staan?

Bram: Er waren momenten, nog voor er sprake was van hulp, dat ik dacht: 'dit komt niet meer goed. Ooit gaat hier iets gebeuren dat zo uit de hand loopt...'

Toen het CLB en Vizier op de proppen kwamen, had ik wel hoop dat het beter zou gaan.

En wat volgt er nu nog?

Stefaan: Volgende week onze laatste sessie.

Bram: En ik ga, op aanraden, een assertiviteitscursus volgen. Je kan onderdanig zijn, assertief of agressief. En ik reageer vaak iets te snel agressief, ik moet dat kunnen ombuigen naar assertief. Ook op school heb ik dat nodig, ik reageer soms te bot tegen een leerkracht, ik heb daar al problemen mee gehad. Ik vond het zelf ook een goed idee om daar aan te werken. Het is me niet opgelegd, ik wil dit zelf doen.

En na de begeleiding? Verder op eigen benen...

Stefaan: Afwachten en allebei ons best blijven doen.

Heidi: En ik die af en toe een beetje...

Bram: ...bijspring om ons in het gareel te houden (*lacht*).

Heidi: Er is ons wel gezegd: als je denkt dat dit niet voldoende is, dan bestaat er nog een vervolg, een langdurige contextuele begeleiding. Maar we hebben gezegd dat we het eerst zo zouden willen proberen.

Bram: Jessy zei ook: 'ik zie wel dat jullie er alle drie achter staan, dat jullie je alle drie willen engageren en ik zie ook verbetering'. Dat andere mensen dat ook zien, dat geeft ergens wel vertrouwen. En nieuwe moed om ons er verder voor in te zetten.

HET M-DECREET EN TYPE 9 IN DE BUITENGEWONE BASISCHOOLO

Het M-decreet en type 9 in de buitengewone basisschool

Sinds 1 september 2015 is in alle Vlaamse scholen het M-decreet van kracht. Bedoeling is om zoveel mogelijk kinderen met een beperking lest te laten volgen in het gewoon onderwijs, mits de nodige ondersteuning.

Dat heeft ook gevolgen voor het buitengewoon onderwijs. In heel wat buitengewone scholen brengt het concreet een daling van het aantal leerlingen met zich mee. Voor onze school is dat gelukkig niet het geval, maar ook hier is het zoeken naar een nieuw evenwicht, vertelt directeur Sabine Milbou.

‘Wat voor onze school bijzonder is, is dat we niet plots minder leerlingen hebben, zoals bijna alle andere scholen in het buitengewoon onderwijs. Veel van die scholen verliezen dit schooljaar 15% tot 20% van hun leerlingen. Die daling situeert zich vooral in het aanbod van type 1 (voor kinderen met een lichte mentale achterstand) en type 8 (voor kinderen met een leerstoornis). Die 2 types zijn vanaf dit schooljaar samengevoegd naar 1 type: type BA, basisaanbod. Net die doelgroep wil men binnen het M-decreet graag in het gewoon onderwijs houden.’

‘Ook wij hebben in dat type basisaanbod wat minder leerlingen dit jaar. Maar daar staat tegenover dat we een grotere instroom hebben op type 9 voor kinderen met autisme; ook nieuw sinds dit schooljaar. Daar stroomden zo’n 20 kinderen in. Dit maakt dat ons leerlingenaantal status quo blijft. Door deze instroom moeten we onze schoolwerking wel afstemmen op de nieuwe doelgroep.

Er zitten 8 leerlingen in een type 9 klas, die allemaal individueel werken aan de hand van een dagschema. De zorgvragen van deze kinderen situeren zich vaak op sociaal-emotioneel vlak, wat vaak meer achtergrond vraagt van leerkrachten dan de basisopleiding biedt.

Het is natuurlijk een voordeel dat onze school via OLO ingebed is in de welzijnszorg.

Wij kunnen terugvallen op een onderzoekscentrum, op time out, tijdelijk onderwijs aan huis, werkkaders om specifieke tools te ontwikkelen binnen onze school met ondersteuning vanuit OLO. Dit is een sterkte voor onze school in het verhaal van het M-decreet. Sommige gezinnen hebben zoveel ondersteuning nodig dat onze school, omwille van de OLO-structuur, veel meer dan andere scholen in beeld komt.’

‘We krijgen voor type 9 dezelfde omkadering als voor type 3. We gaan er niet op voor- of achteruit qua zorg, dat blijft een beetje hetzelfde. Opmerkelijk is ook dat we dit schooljaar voor het eerst 2,5-jarigen in de kleuterklas hebben. Daarvoor hadden we een instroom vanaf de leeftijd van 4 à 5 jaar. Die kleintjes maken dat er ook meer nood is aan verzorging, gezien hun ontwikkelingsachterstand en vroegdiagnose.’

‘Al die kleine dingen samen doen ons voelen dat we een ander publiek krijgen dan we tot nu gewoon waren. Dat is het logisch gevolg van het M-decreet. Kinderen met enkel leerstoornissen gaat men verder helpen in het gewoon onderwijs. Kinderen die contextueel een zwaardere rugzak hebben, zullen meer de weg vinden naar het buitengewoon onderwijs.’

‘Het M-decreet doet heel goede dingen in het gewone onderwijs. Daar hebben we met onze school ook aan bijgedragen op vlak van personeel. We hebben vier leerkrachten ‘afgestaan’ aan het gewoon onderwijs, met al hun ervaring en kunde. Niet vanzelfsprekend, op een moment dat je eigen doelgroep zwaarder wordt... Maar wij zetten graag mee in op inclusie.

Deze leerkrachten vormen samen een team. Een lagere school kan een zorgvraag stellen waar zij graag ondersteuning voor genieten. Die zorgvraag wordt besproken in het team en de gepaste leerkracht/paramedicus met de nodige expertise gaat de school begeleiden op leerkrachtniveau of schoolniveau.’

‘Naast het M-team, blijven we ook inzetten op GON. Onze GON-leerkrachten begeleiden leerlingen in het gewoon lager of secundair onderwijs. Ook hier boeken we mooie resultaten met de leerlingen die zich door deze ondersteuning kunnen handhaven in het gewoon onderwijs.’

Het verhaal van Iluna

'Eens buitengewoon onderwijs, altijd buitengewoon onderwijs': het is een misverstand dat de ouders van Iluna (8 jaar) zo graag rechtgezet zien worden.

Hun dochtertje volgt haar tweede jaar les in ons Bubao Remi Quadens. Iluna heeft ADHD en raakte in het begin van het eerste leerjaar in haar vroegere school snel achterop. Vooral lezen was een groot probleem. Een probleem dat ze, door het specifieke aanbod in onze buitengewone basisschool, heel grondig willen aanpakken. Met succes: als alles goed loopt, is Iluna eind dit schooljaar voldoende bijgespijkerd om de draad weer op te pakken in het gewoon onderwijs, mits extra ondersteuning daar.

De kracht van het M-decreet. Mama Kelly en papa Sven doen hun verhaal.

Kelly: Iluna is nu 8 jaar. Zij liep altijd school in Bloemendaal in Schoten, hier om de hoek. Al sinds ze peuter was, zagen we aan haar handelingen en ook motorisch dat ze wat kenmerken van ADHD heeft. Ik heb dat zelf trouwens ook, we herkenden wel wat. Maar het kwam pas écht tot uiting toen ze een jaar of 4 was. In haar derde kleuterklas kwam dan de diagnose en zijn we ook met medicatie gestart. Door die medicatie kon ze zich makkelijker concentreren. Maar dat heeft voor een deel ook verdoezeld dat ze een aantal dingen in die laatste kleuterklas niet volledig onder de knie had.

Ze is in Bloemendaal in het eerste leerjaar gestart. Haar einde kleuterklas-testen waren op het randje, maar ze is gestart. Vanaf de herfstvakantie werd duidelijk dat het moeilijk liep en net voor de kerstvakantie kregen we het advies dat Iluna misschien beter voor 1 of 2 jaar naar het bijzonder onderwijs zou gaan, om die basis onder de knie te krijgen.

Ik ben toen meteen scholen gaan bekijken. In de eerste school die ik bezocht, had ik het gevoel dat ze vonden 'eens buitengewoon onderwijs, altijd buitengewoon onderwijs'. Daar had ik een probleem mee. In Remi Quadens was er nog één plekje vrij en hebben wij meteen beslist dat ze daar naartoe zou gaan. Hier zou ze wel kunnen aarden, dachten we: de omgeving, de natuur, ... Dat is wel iets voor ons Iluna.

Sven: Daar kan ze actief zijn, dachten we. En inderdaad: wat wij 's avonds allemaal in haar zakken vinden: eikels, bloemen, stenen, ... Ze heeft soms een heel bos bij (*lacht*).

Kelly: Ik had het er in eerste instantie niet zo moeilijk mee dat Iluna naar het buitengewoon onderwijs zou gaan. Ik wou vooral niet dat ze schoolmoe zou worden en die kans is toch reëel als je een kind in een systeem laat waarbij het niet lukt. Daar was ik erg mee bezig. Bij mijn man kwam het wel hard aan dat ze naar het buitengewoon onderwijs zou gaan. Voor mij niet. Ik wist dat het haar kon helpen, beter maken; en dat het ook een manier was om haar terug in het gewone onderwijs te krijgen, met bijspijking.

Wat mij wel zorgen baarde was of haar plaats in de Bloemendaal school wel vrij bleef als ze er 1 of 2 jaar tussenuit was naar het buitengewoon onderwijs? Dat is sowieso, zij krijgt bij terugkeer voorrang. Ze zou er volgend jaar starten in het tweede leerjaar, een klasje lager dus dan haar leeftijdsgenoten.

Vorig jaar in januari heeft ze dan de overstap naar Remi Quadens gemaakt. Dat was niet gemakkelijk voor haar. Een kind met ADHD zijn vaste structuur en gewoontes afnemen... En het was voor haar natuurlijk ook moeilijk om haar vriendjes achter te laten. Ze spreekt daar zelf ook over: 'ik wil terug naar Bloemen-daal'. Dat is ook wel begrijpelijk, het houdt haar bezig.

Is er een perspectief vooropgesteld wanneer Iluna terugkeert? Of is het een traject dat gaandeweg geëvalueerd moet worden?

Kelly: De 2 scholen staan met mekaar in contact. De zorgjuf en de directie gaan geregeld naar Remi Quadens voor overleg. Dan bespreken ze de evolutie van Iluna, waar ze staat qua leerstof. Uit het jongste overleg bleek dat het goed loopt, al baart het lezen wel nog zorgen. Dat is altijd een probleem geweest.

Ze is er goed op vooruitgegaan door naar Remi Quadens te gaan, dat merkten wij al na een maand of 2. Ook al blijft het moeizaam, die andere aanpak werkt. Ze krijgt in het buitengewoon onderwijs meer individuele begeleiding. Ze zitten er ook met minder kinderen in de klas.

Sven: Ook het feit dat ze aparte banken met tussenschotten hebben en met koptelefoons werken, maakt dat ze zich beter kan concentreren op zaken zoals het lezen. Zo heeft ze geen andere prikkels.

Kelly: Er zijn ook meer zorguren dan in het gewoon onderwijs. Ook dat maakt een groot verschil. Ze kunnen meer tijd in de kinderen steken. Als Iluna naar het gewoon onderwijs teruggaat, krijgt ze een rugzakje zorg mee. Zo kan ze in haar verder traject nog goed ondersteund worden.

Ook het huiswerk zal een groot punt zijn bij terugkeer: da's toch een pak meer in het gewoon onderwijs. Daar proberen ze nu ook al op in te spelen, door haar stelselmatig meer huiswerk te geven.

Hoe reageerde jullie omgeving op de beslissing om Iluna voor een tijd naar het buitengewoon onderwijs te sturen?

Kelly: Als je heel de uitleg doet: positief. Maar als je tussendoor laat vallen: 'ze gaat nu naar het bijzonder onderwijs', dan voel je toch nog die stempel die het bijzonder onderwijs vroeger had. Dat vind ik erg jammer. Ik vraag me af of dat ooit zal veranderen.

Geeft het haar rust om nu in het buitengewoon onderwijs les te volgen?

Kelly: Soms wel, soms niet. Er zijn ook kinderen met gedragsstoornissen en soms uit zich dat in bijvoorbeeld agressie. Dat geeft soms strubbelingen en dat kan voor haar probleem nadelig zijn. Maar weegt dat op tegen wat ze haar extra kunnen bieden op die school? Ik vind van niet. Het heeft haar op een aantal punten ook rust gegeven, bijvoorbeeld voor het lezen. Want dat kon ze na 4 maanden gewoon onderwijs nog echt niet.

Sven: Nu vraagt ze al eens als ze gaat slapen of ze een boekje mag lezen. Dan denk ik 'neen, je moet slapen', maar tegelijk 'leuk dat je dat wil, ik ga je niet tegenhouden'. Oké, ze leest nog niet alles juist, maar ze heeft er toch al zin in en ze oefent.

Wanneer keert Iluna terug naar haar vroegere school?

Sven: Wij hebben september 2016 in gedachten, maar dat zal uiteraard afhangen van haar evolutie, wanneer ze op Remi Quadens en op Bloemendaal vinden dat ze er klaar voor is.

Het idee leeft: eens bijzonder onderwijs, altijd bijzonder onderwijs. Jullie verhaal toont dat dat niet zo is.

Kelly: Voor Iluna ziet het ernaar uit dat het

bijzonder onderwijs een fase is om intensiever aan dingen te kunnen werken, zodat ze weer kan bijbenen richting gewoon onderwijs. We vinden dat wel belangrijk dat mensen weten dat zo iets ook kan.

Sven: Ik moet eerlijk toegeven dat ik in het begin wel reageerde: 'neen, mijn kind niet naar het bijzonder onderwijs...'. Die stempel droeg ik toch ook nog mee. Maar toen ik meeging naar de school, zag ik ook dat het best anders is. En dat het geen vonnis is. Als mensen dan vragen: 'zit zij in het bijzonder onderwijs? Waarom?', dan zeg ik: 'Zij heeft ADHD en zij volgen dat daar op. En als ze weer kan volgen, dan keert ze terug naar haar oude school, met extra basiszorg.' Dan reageren mensen enthousiast: 'oh, da's wel leuk dat zo iets kan.' Veel mensen weten niet dat zo iets bestaat.

Kelly: Er wordt ook veel van kinderen gevraagd in het onderwijs, vind ik. Ze kunnen stappen, maar ze moeten lopen. En Iluna is gestruikeld.

Sven: En ze komt wel terug recht. Met een paar keer struikelen zal ze er ook komen, hoor. Zolang er iemand naast haar staat om haar weer recht te helpen en haar weer te laten lopen, gaat het vooruit. Was ze op haar oude school gebleven, dan was ze waarschijnlijk blijven struikelen en moest ze zelf weer rechtekomen. Nu krijgt ze daar hulp bij.

NETWERKBEGELEIDING: ACTIEF LUISTEREN NAAR CLIENTEN

Netwerkbegeleiding: actief luisteren naar cliënten

2015 was voor de afdeling volwassenen het jaar van de opstart van netwerkbegeleiding. Netwerkbegeleiding brengt mensen bijeen die rondom de cliënt staan of zouden kunnen staan. Het is aan de cliënt om te beslissen wie deel uitmaakt van die groep. De groep denkt na over het leven, de dromen en de noden van de cliënt en bekijkt wat ze samen kunnen realiseren.

Netwerkbegeleidster Marjan vertelt.

‘We werken globaal gezien in 4 fasen:

Eerst heb je **de inventarisatie**. Je bekijkt met de cliënt ‘wie is er allemaal rondom jou?’

Je bekijkt de levenslijn van een cliënt, op welke plaatsen kwam hij of zij, vroeger en nu. We praten over de mensen die de cliënt omringen.

Dan gaan we **analyseren**: ‘bij welke mensen voel je je goed? Wat zijn je wensen? Wat zou je graag bereiken, waar droom je van?’

Dan is er de fase van **het beheer**: wat kunnen we doen om de contacten die er al zijn, de mensen en zaken die de cliënt al ondersteunen, te behouden? Dat is een belangrijke fase. Het is niet de bedoeling dat mensen zomaar hun contacten gaan uitbreiden en daarbij bestaande contacten zouden verwaarlozen.

Als er dan de wens is voor nieuwe contacten, dan gaan we kijken of er **uitbreiding** van de sociale contacten mogelijk is. Dat is vaak niet gemakkelijk, maar dan proberen we kleinere stappen te zetten, op weg naar dat grote doel.’

‘We werken op maat van de cliënt. We kijken en luisteren goed naar wat een cliënt zelf wil. Sommigen willen ondersteuning bij de contacten die er al zijn, of ondersteuning bij het beheer ervan. Anderen geven aan dat ze soms wel wat eenzaam zijn of zich vervelen en nieuwe dingen willen doen. Of ze willen nieuwe dingen doen en ook veel nieuwe mensen ontmoeten. Anderen kiezen er dan weer voor om net geen hele groep uit te nodigen, zij houden dan weer niet van drukte, maar verkiezen misschien een één-op-één-gesprek. Bij sommige cliënten kan het ook louter om praktische zaken gaan, zoals hulp in het huishouden.

We gaan echt uit van de wens van de cliënt en we werken op het tempo van de cliënt.’

‘We hebben 1 cliënt gehad die eerst wel een netwerkgroep wou, maar nu aangeeft dat hij best tevreden is met de situatie zoals ze is. Hij ziet de meerwaarde van een netwerkgroep niet in. Hij wil enkel beheer en behoud van wat er is en af en toe een gesprek met de begeleiding. Voor ons is dat dan ook oké. Een netwerkgroep is niet voor iedereen het ideale. Je kan ook stimuleren op individuele contacten.’

‘Soms is het ook moeilijk om mensen te vinden of te motiveren om deel te nemen aan een netwerkgroep. Zo hebben we een cliënte die een vriendin en een zus voor haar groep had uitgenodigd. Maar zij vonden de groep geen meerwaarde en hebben na de eerste keer beslist dat ze niet meer zouden komen. We proberen nu via onze vrijwilligersdraaaischijf Vonak een vrijwilliger te vinden om uitstappen met haar te doen. Het is vaak niet gemakkelijk.’

‘Eind 2016 loopt het project af. Het is de bedoeling dat vanaf dan alle cliëntbegeleiders onze opdracht meenemen in hun taak. Eén team doet dit nu al volledig, wij doen enkel nog de coaching. We merken in dat team dat begeleiders hun cliënten ook op een andere manier leren kennen. Zo was een begeleidster ervan overtuigd: ‘dit is de beste vriend van mijn cliënt’. Door dit nu allemaal te inventariseren, merkten ze dat dat totaal niet zo is. Ze hadden een heel ander beeld dan wat naar boven kwam bij het wensenonderzoek van de cliënt. Toch belangrijk om er als begeleider bij stil te staan dat je eigen oordeel of mening, hoe goedbedoeld ook, kan verschillen van dat van de cliënt.

Eind 2016 moet overal in de dagelijkse werking ingebed zijn dat begeleiders standaard oog hebben voor het netwerk van cliënten. Dat ze kijken of de cliënt er zich goed bij voelt, of misschien meer of minder of anders wil; en dat netwerk daarbij ook inschakelen.’

Het verhaal van cliënt Willy

Willy woont al zo'n 10 jaar in Huize Toekomst 1, hij werkt bij de groenafdeling van de gemeente Brasschaat. Willy startte in het voorjaar van 2015 met netwerkbegeleiding. Samen met begeleidster Marjan legt hij ons uit wat dit voor hem betekent.

Marjan: Wij hadden een jaar geleden een voorstel voor netwerkbegeleiding gedaan en Willy was in deze groep kandidaat om daarmee te starten. Willy gaf aan dat hij graag zorgende taken zou opnemen. Zo zou hij graag bij het Rode Kruis aan de slag gaan, of in een ziekenhuis om mensen te verzorgen. Maar dat is meteen een heel grote droom, natuurlijk. We zijn dat een beetje kleiner gaan maken en zo zijn we gekomen bij het rolstoelduwen. Willy gaat nu wandelen met Ludo, een cliënt van het dagcentrum die in een rolstoel zit.

Willy: Ik kende Ludo niet, maar door die wandelingen leren we mekaar kennen. Intussen ken ik ook Erik, een andere cliënt van het dagcentrum. Die is ook al eens mee geweest op wandeling. Dat is plezant, die wandelingen. Wij babbelen dan met mekaar. En intussen help ik ook iemand, hé.

Marjan: Nu is het 'winterstop' geweest (*lacht*). Nu Willy Ludo beter leert kennen, wil hij graag met Ludo ook eens op uitstap buiten OLO. Dat heb jij aangegeven tijdens de netwerkbegeleiding, hé, dat je graag met hem eens iets zou gaan drinken. Maar Ludo rijdt met een heel grote fiets, dus we moeten eens nadenken hoe we dat praktisch kunnen organiseren. Misschien is een terrasje wel een goed idee, als het mooi weer wordt.

Willy, wie zit er allemaal in je netwerk-groep?

Willy: Eerst en vooral de 'zusterkes'. Dat zijn Julienne en Rosa. Die zijn me al eens komen halen om op bezoek te komen in het klooster.

Julienne ken ik van in de tijd dat ik in de gevangenis in Merksplas zat. Zij kwam daar soms met mij praten. Zij heeft zuster Rosa eens meegebracht en Rosa zei: 'Willy, ik wil met jou eens een gesprek hebben, met Julienne er ook bij'. Zo heb ik hen leren kennen.

Marjan: De zusters zijn hier al eens geweest. Willy zag hen ervoor ook al, een keer per jaar gaat hij naar klooster, voor een rommelmarkt die ze daar organiseren. Er was dus al contact. Toen we een netwerkgroep rond Willy opbouwden, had hij hen er graag bij, omdat ze erg belangrijk zijn voor hem. Je voelt je goed bij hen, hé? Zij zijn met zijn drieën dan ook al eens naar de netwerkgroep gekomen. Wie zit er verder nog in je groep, Willy?

Willy: Guy, mijn begeleider van op het werk. En dan nog twee begeleiders van hier, van in Huize Toekomst.

Eén keer per jaar komt iedereen hier bijeen, in november. Dan hebben wij een gesprek over mij. Over hoe het met mij gaat, hier en op het werk.

Marjan: En ook wat je nog graag wil doen in de toekomst. Je dromen, Willy, die hebben wij ook besproken. Zoals bijvoorbeeld eens naar Scherpenheuvel gaan.

We hadden een aantal dingen die Willy graag zou doen op een groot blad gezet en dan aan de mensen uit zijn groep gevraagd wie zin en tijd heeft om iets ervan met Willy te ondernemen. Julienne zei dat ze deze zomer met Willy naar Scherpenheuvel wil gaan.

Willy: Ze heeft gezegd dat ze mij dan zal komen halen. Ik doe zo'n dingen graag met haar.

Marjan: Willy wou ook graag weer iets met muziek doen, hij speelde vroeger accordeon. Intussen is hij ook lid van de OLO-band. Met een aantal cliënten en begeleiders maken ze samen muziek.

Willy: We zijn met een stuk of 8 in die groep. Ik zing. We zingen eigenlijk met 3; en een begeleider zingt ook mee. Volgende week maandagavond komen we weer samen. Eén keer per maand oefenen we. En in de zomer gaan we optreden in OLO. Dan doe ik zeker mee. Ik ben blij dat ik dat mag doen.

Heb je via de netwerkgroep al dromen kunnen waarmaken?

Willy: Ja, vorig jaar ben ik naar Lourdes geweest op bedevaart. Ik had dat gevraagd. Ik heb daar zuster Bernadette leren kennen.

Ik heb daar de grot van Onze Lieve Vrouw gezien, en de pastoor heeft ons gezegend. We hebben er een hele toer gedaan rond de grot. Ik zat daarvoor in een rolstoel, het was een beetje teveel stappen anders.

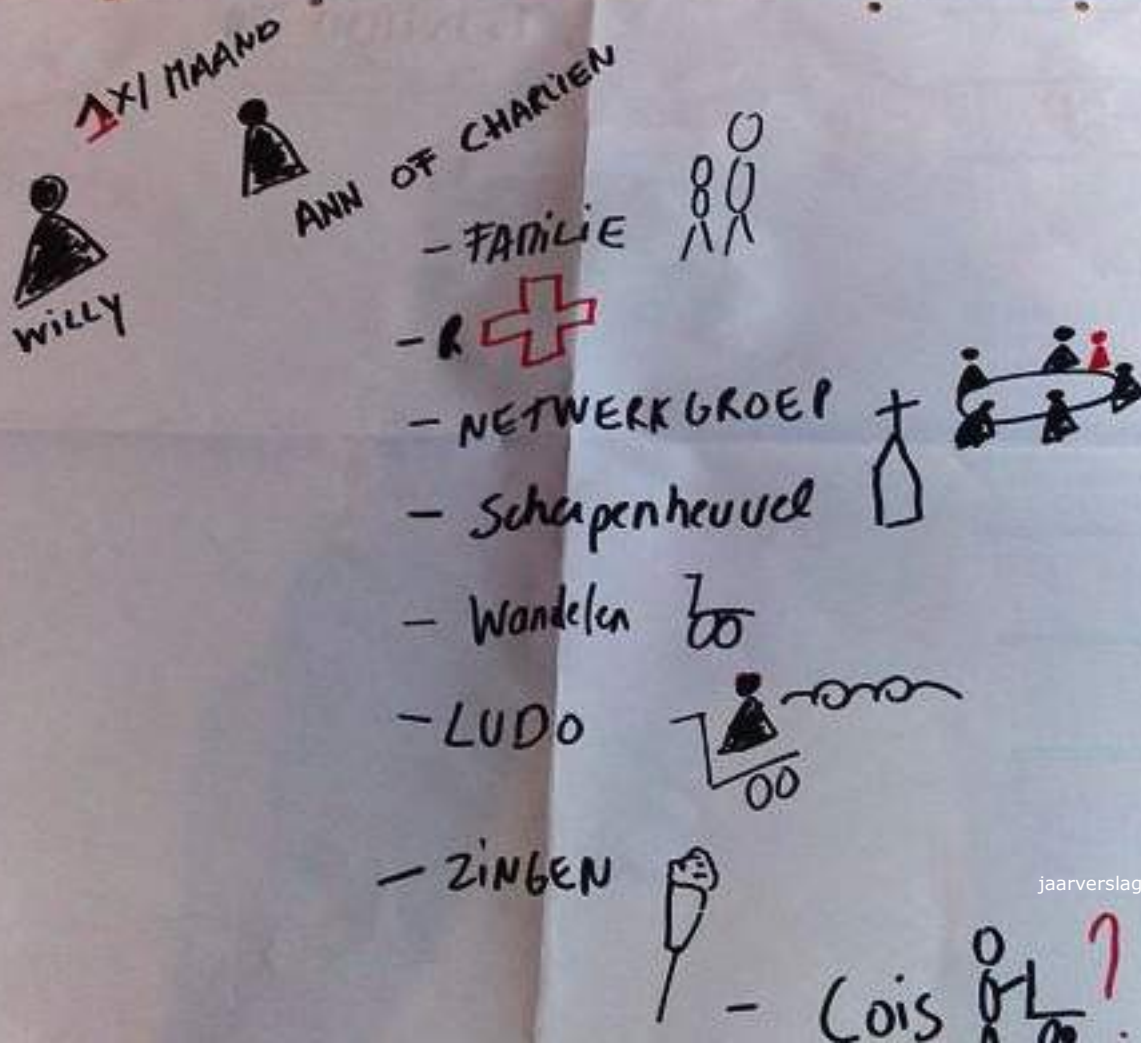
Ik vind mijn leven plezieriger nu, met die netwerkgroep. Ik vind die gesprekken plezierig. En hoe ze mij steunen en helpen.

Zou jij graag nog meer mensen in de groep hebben?

Willy: Dat weet ik niet...

Marjan: Het is jouw groep, jij mag dat bepalen. We hebben ook de vraag gesteld aan je broer, weet je nog? Die wou jij er ook graag bij. Hij zou de groep niet echt bijwonen, maar hij wou per telefoon wel op de hoogte blijven.

Marjan: Er zijn veel dingen die Willy nog wil doen. We kunnen niet alles tegelijk realiseren, dus doen we het stukje per stukje. Ludo duwen, op zaterdag gaat Willy winkelen met een medebewoner, hij zingt in de OLO-band, hij gaat naar Scherpenheuvel, ... We werken stapje per stapje aan zijn dromen. In een jaar tijd hebben we best al wat kunnen realiseren.

Het verhaal van cliënte Vanessa

Vanessa zit ons samen met begeleidster Marjan op te wachten in de woonkamer van haar huis. Ze hebben vooraf al even doorgenomen hoe dit interview zou verlopen: dat we over de netwerkbegeleiding zouden praten en wat Vanessa daarin al gerealiseerd zag.

Vanessa vertelt het ons graag en enthousiast. Deze dame heeft met haar netwerkgroep nog heel wat plannen!

Vanessa: Ik leid mijn netwerkgroep zelf. Ik maak daarvoor ook zelf cake, ik verwen de mensen graag. Ik maak ook zelf naamkaartjes, zo weten de mensen waar ze mogen zitten: Dorien, Marjan, Gerrit, Julia en ikzelf. Als iedereen aan tafel zit, dan ga ik ook zitten om de netwerkgroep te leiden.

Marjan: Zo heeft Vanessa voorspelbaarheid, weet ze wat er zal gebeuren, waar iedereen zal zitten. Dat maakt je rustig, niet?

Vanessa: Eén keer heb ik de netwerkgroep bij Marjan laten doen, daarna is het altijd hier geweest. Ik regel dan veel op voorhand: de tafel dekken, koffietassen zetten, naamkaartjes zetten, ik bak ook iets lekkers. Dan wacht ik tot het 3 uur is, want dan komt iedereen aan. En dan zitten wij hier allemaal samen aan tafel.

Ik zeg: 'welkom iedereen' en dan begint het.

Ik bereid het wel samen met de begeleiding voor, vroeger was dat met Marjan en nu met mijn begeleidster Dorien. We zetten dan op papier wat ik wil zeggen en dan lees ik dat. Zo vergeet ik niets. We werken daarvoor met een puzzel. Daarop staan belangrijke vragen: waar, wie, wat, hoe en wanneer. Zo heb ik ook ons gesprekje nu voorbereid. Ik weet zo wat er dan komt.

Er gaat nog iemand nieuw bij komen in mijn netwerkgroep: Macharena. Zij heeft hier ook nog gewoond, maar niet samen met mij. Zij woont nu al een tijdje alleen. Maar wij spreken soms met mekaar af. Dan komt zij naar hier en zitten wij veel te babbelen.

Marjan: Toen we met de netwerkbegeleiding gestart waren, kende jij Macharena nog niet, hé? Vanessa liet ons toen weten dat ze graag nieuwe vriendinnen zou leren kennen. Tijdens overkoepelende activiteiten voor cliënten hebben Vanessa en Macharena mekaar leren kennen.

Vanessa: Ik vond haar echt een heel toffe, dat heb ik aan Marjan gezegd.

Marjan: Ik vroeg dan of ze eens iets samen wilden doen. Ze hebben GSMnummers uitgewisseld en ze zijn dan samen eens naar de film geweest en ook gaan shoppen. Zij spreken gewoon onder mekaar af, nu al meer dan een jaar.

Vanessa: Nu heb ik aan Marjan gezegd dat ik graag zou willen dat Macharena ook in de werkgroep komt. Maar ze weet het zelf nog niet, ik moet haar nog vragen...

Cake, kaartjes: dat klinkt allemaal erg plezant. Maar wat doen jullie eigenlijk in de werkgroep?

Vanessa: Ik heb een poster gemaakt voor in de werkgroep, samen met de begeleiding. Daarop staan de dingen waar ik van droom. Dansen, dat doe ik bijvoorbeeld heel graag. Ik heb ook mijn zus en mijn nichtje opgeschreven, ik hoor of zie hen graag eens. Macharena staat hier ook op. En de zon en de zee. Daar ben ik met Julia al naartoe geweest.

Marjan: Dat was ook de vraag in één van de eerste gesprekken, hé, Vanessa: je was nog nooit op reis geweest?

Vanessa: Neen, dat was de eerste keer. Samen met Julia, die hier ook woont. We zijn vorig jaar naar Blankenberge geweest. Het was erg leuk, zo wandelen in de zon en dan eens een pannenkoek of een wafel eten... We hebben die reis samen gekozen uit een boekje en mijn begeleidster Dorien heeft dat dan voor ons gereserveerd. 't Was echt super, een mooi hotel ook, met lekker eten en je kon er zoveel eten als je wou. Dit jaar ga ik weer met Julia op reis, we gaan naar De Panne.

Wat staat er nog op mijn poster? Gordijnen, dat is ook al gedaan: ik heb nieuwe gordijnen op mijn kamer. Binnenkort is het mijn verjaardag, dan geef ik hier thuis een feestje, ik heb iedereen al een uitnodiging gegeven.

Marjan: Dat was ook een wens van jou, hé, eens een verjaardagsfeest geven. Dat had je ook nog niet eerder gedaan... Vanessa organiseert dat nu allemaal zelf, met wat hulp van haar begeleiding.

Vanessa: En het is nog niet gedaan. Ik wou ook eens naar een pretpark, wel, ik ben met de Totem naar Bobbejaanland gegaan. Winkelen in Brasschaat staat er ook op. Plus: een tok, laarzen en een broek kopen, want ik doe sinds kort ook aan paardrijden. Dat was echt een grote droom... Ik doe dat nu in Kapellen, om de 2 weken.

Marjan: Al die dingen die Vanessa op haar poster had staan, al die wensen van haar, die hebben we samen met de werkgroep besproken. Zij stelt voor wat ze graag wil en dan brengen we iedereen ideeën daarover samen: als je wil paardrijden, zou je naar een manege kunnen gaan, bijvoorbeeld, of naar de hippotherapie. Uiteindelijk beslist Vanessa zelf wat ze dan doet.

Vanessa: Zij helpen mij eigenlijk een beetje om de dingen te doen die ik graag doe. En het is mij gelukt. Als ik dat allemaal alleen zou moeten bedenken, zou ik niet zo ver geraken. Maar met hun steun kan ik het wel.

Marjan: En kan je het zélf, hé, Vanessa.

Vanessa: Ja, Dorien is met mij naar de manege geweest om alles te regelen van betalen en verzekering en zo. Zij heeft met mij ook de weg ernaartoe geoefend. Maar nu doe ik dat dus wel allemaal alleen. Ik ga er met de fiets alleen naartoe, regen of geen regen, ik ben er altijd én op tijd. Ik kan al goed op een paard zitten. Isabelle, mijn begeleidster daar, zegt dat het al goed lukt en dat dat niet zo simpel is. Ze steekt dan haar duim op: goed bezig! Ik vind dat belangrijk om dat te weten. Als ik het echt heel goed kan, dan ga ik paardrijden in een groep.

Marjan: Jij vindt het ook belangrijk dat dat buiten Openluchtvoeding is, hé?

Vanessa: Ja, zo kan ik nieuwe mensen leren kennen, zoals mijn paardrijbegeleidster Isabelle. Als ik met de tijd in een groep les ga volgen, dan zijn dat weer nieuwe mensen erbij die ik leer kennen. Ik doe dat graag, met mensen babbelen.

Ik doe hier thuis ook soms knutselgroep, in de namiddag van 14u tot 16u. Dan komen er mensen knutselen die dat ook graag doen. Marjan: Dat is er ook gekomen omdat Vanessa het zo gezellig vond om met een groep samen te zitten. Ze vond dat ze een beetje teveel alleen was in het weekend en dan hebben we in de groep gezocht naar wat ze daar aan zou kunnen doen.

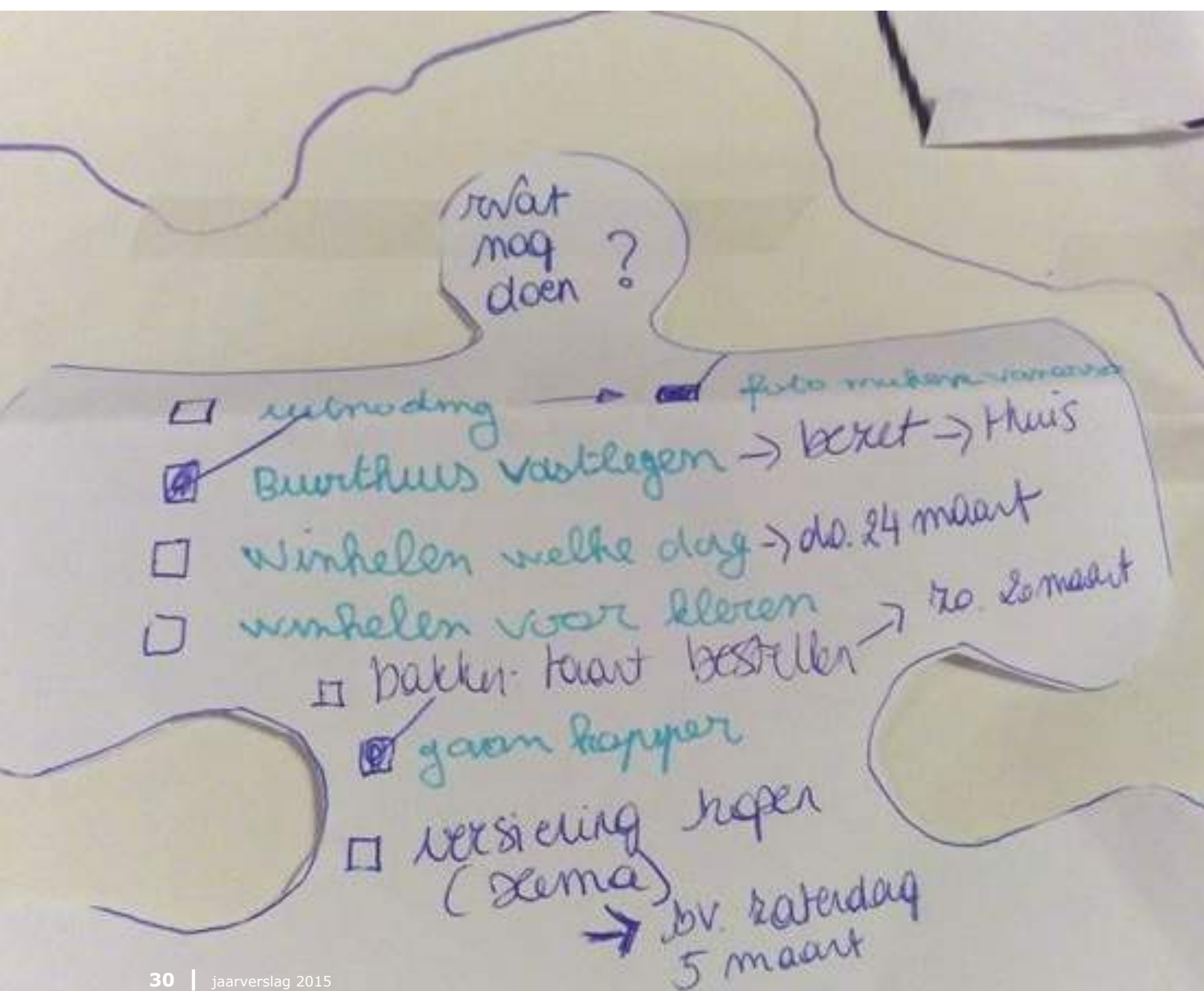
Aangezien ze houdt van knutselen en gezellig samenzijn en wij merkten dat er wel meer cliënten waren die graag knutselden, hebben we dit opgestart.

Eerst was dat met een begeleider, maar nu niet meer. Nu regelen Vanessa en haar knutselvrienden dit helemaal zelf.

In een jaar tijd heb jij samen met de netwerkgroep veel gedaan gekregen?

Vanessa: Ja, en ik heb intussen al weer een nieuwe droom. Ik moet die nog op de poster zetten, samen met Dorien. Ik zou heel graag eens naar een optreden van Christoff gaan en samen met hem op de foto staan. O, dan is mijn dag echt goed... En een handtekening krijgen. Maar Dorien heeft me gezegd dat het ook kan dat het niet lukt, als het te druk is, bijvoorbeeld. Maar ik hoop zo van wel. Dan kan ik elke dag naar die foto kijken...

Ik ben echt blij dat ik heb meegedaan aan de netwerkbegeleiding. Daarvoor zat ik veel alleen, en nu heb ik van alles te doen. Dat scheelt veel. Dat maakt mij blij.

MFC: VERSCHIL DOOR EEN BRIL

MFC: verschil door een bril

Chara* is een meisje van 16 dat al 6 jaar in leefgroepen van Openluchttopvoeding verblijft: eerst in Bosuil, daarna bij Stroom 3 en nu in Stroom 1, de meisjes-adolescentengroep.

De begeleiding van Chara is een voorbeeld van hoe een andere kijk op de dingen grote resultaten kan opleveren, zelfs (of misschien zeker) in grote crisismomenten.

Hoofdopvoedster Mireille, orthopedagoge Jella en contextbegeleidster Caroline vertellen. Het wordt een verhaal van afstappen van een eigen oordeel, volharden, begrenzen waar nodig en vertrouwen geven waar kan. Een 'succesverhaal', maar niet zonder meer...

De eerste jaren

Caroline: Chara is op haar tiende bij ons in Bosuil opgenomen vanuit een andere voorziening. Ik werkte toen in Bosuil als opvoedster, ik was haar individuele begeleidster.

Chara had niet vaak contact met haar mama, daarbovenop was de mama ook erg onvoorspelbaar. Vaak kwam ze op bezoekenmomenten niet opdagen. Ik herinner mij heel wat namiddagen dat Chara aan het raam stond te wachten, tevergeefs.

Ook voor onze gezinsbegeleiding was de mama zo goed als onbereikbaar. De jeugdrechter reageerde in die periode erg beschermend naar Chara toe, zeker omdat er toen ook sprake was van seksueel grensoverschrijdend gedrag van een toenmalige partner van de mama. Het minieme contact dat er tussen moeder en dochter was, werd beperkt: mama mocht alleen maar in de leefgroep op bezoek komen. Toen heeft zij het laten afweten en hebben zij mekaar een hele tijd amper gezien.

Chara heeft een vrij zware problematiek: ADHD, hechtingsproblemen, ze is zwakbegaafd...

Het liep in Bosuil dikwijls uit de hand. De problemen waren vaak zo extreem dat ze meestal niet aan het groepsgebeuren kon deelnemen. Voor maaltijden zat ze vaak apart, eten in groep lukte voor haar niet: ze raakte er zo opgefokt van, jutte heel de groep op, ...

Als ze boos was, reageerde ze extreem: naar de badkamer, kranen openzetten en alles onder laten lopen... Eten aan de muren en op de grond smeren, thee erover gieten en dan zat ze daar middenin.

Naar Stroom 3

Jella: Toen Chara naar Stroom 3 kwam, was de start ook niet gemakkelijk.

Ook ons team slaagde er toen niet in om de mama echt te bereiken. De jeugdrechtbank blokkeerde op het feit dat Chara's mama haar afspraken niet na kwam, of dat ze uren te laat kwam. Daardoor werd dan ook gezegd dat de bezoeken niet meer konden doorgaan. Het was een situatie van strijd: 'het moet zus en zo. Doe je dat niet, dan verbinden wij daar gevolgen aan: geen bezoekrecht bijvoorbeeld.'

Mireille: En intussen ging Chara daardoor net heel hard in crisis: mama die zei dat ze zou komen, maar niet kwam. In het begin waren dat erg ongecontroleerde crisissen. Het is de begeleiding van Stroom 3 wel gelukt om die crisissen om te buigen naar gerichte, zinvolle crisissen.

Jella: Als het voor haar niet meer ging, kon ze vrijwillig naar de PAR (prikkelarme ruimte) gaan, om daar met open deur bijvoorbeeld papier te gaan verscheuren. Dat duurde vaak lang, wel een uur of zo. Maar daarna kon zij wel wenen en zeggen: 'ik mis mijn mama'. Dan kon ze vertellen wat er eigenlijk aan de hand was.

Bij Chara is er vaak een groot verschil tussen wat ze zegt en doet en wat ze wil. Dat is nu nog zo. In haar 'gerichte' crisismomenten konden wij haar nabijheid bieden, door bijvoorbeeld mee in de PAR te gaan zitten, rustig te blijven en dat uur crisis mee te doorstaan. Zo kwam ze uiteindelijk wel tot haar echt verdriet. Door dat te herhalen, werd het voor haar gemakkelijker om de crisis sneller te overwinnen en rapper bij de kern te komen. Doordat ze makkelijk kon benoemen wat er was, was het niet meer zo nodig om volledig uit haar dak te gaan.

Mireille: Ze heeft ook geleerd om erover na te denken. Zo zei ze hier onlangs eens: 'dat gaat toch niet, in crisis gaan. Ik ben bijna 16, ik kan dat toch niet meer maken'. Je voelt dat ze daarin gegroeid is, omdat ze de woorden heeft gevonden. Zo kan ze dingen voor zichzelf kaderen en voor zichzelf uitmaken dat ze het ook niet meer wil op die manier.

Mama bereiken

Caroline: Toen Chara in Stroom 1 aankwam, was er nog altijd amper contact met haar mama. Op dat vlak was er tot zover geen vooruitgang geboekt, maar dat hebben we kunnen aanpakken. Ik ben Chara's gezinsbegeleidster en het heeft misschien geholpen dat haar mama mij nog kende uit de periode van Bosuil. Ik ben als het ware 'naast' de mama kunnen gaan staan, naar de jeugdrechtbank toe, op basis van onze puber-adolenscentenvisie: bij tieners is ook hun eigen inbreng, hun eigen mening belangrijk. En dat heeft ons toegelaten om met de mama aan de slag te kunnen gaan.

Jella: Bij jonge kinderen heb je automatisch een grotere beschermingsreflex, dat moet soms ook. Waardoor je geneigd bent om voorwaarden te stellen aan contact, zeker als er bezorgdheden zijn rond veiligheid. En die waren er. Maar naarmate kinderen zelfstandiger en zelfredzamer worden, kan je meer loslaten. Chara was vragende partij om weer eens naar huis toe te mogen. Wij hebben die vraag au sérieux genomen, en hebben vrij snel weer opgebouwd naar huis toe. Vanuit een beschermingsreflex was dat niet mogelijk geweest.

Caroline: Door met de mama te praten, kwamen er dingen naar boven waardoor we nu deels weten waarom ze er vroeger niet was. Dat heeft veel te maken met andere mensen of de jeugdrechtbank die niet in haar als mama geloven, omdat ze afspraken niet na kwam. En haar daarvoor 'straffen' in haar ogen: dan maar geen bezoek.

In onze gesprekken kon Chara's mama aangeven dat ze zich niet gesteund voelde, terwijl ze heel erg met zichzelf in de knoop lag.

Mireille: Ze is op jonge leeftijd met haar kinderen uit Griekenland naar hier gekomen, het heeft erg lang geduurd voor zij haar leven hier zelf wat op de rails had. Ze gaf ook aan dat het haar in die tijd niet lukte om op bezoek te komen op de manier waarop de rechtbank vond dat ze het moest doen. Zij vond dat die geen rekening hielden met haar situatie: nog 2 kleine kinderen thuis, geen auto, geen netwerk voor opvang, ... En dan heeft zij de klik gehad: 'weet je, laat het maar, dan kom ik niet meer op bezoek'. Zij heeft zich in die periode door niemand gesteund of begrepen gevoeld.

Ik denk dat wij geprobeerd hebben om dat wel te doen, om te kijken: 'wat zou er hier dan wel lukken, voor u als mama en ook voor Chara'.

Caroline: Dat is heel lang een thema geweest: hoe kunnen wij die band, die ze allebei wel terug willen, gaan versterken? Wel rekening houdend met 'hoe veilig is het thuis'? Wij hebben daar niet altijd zicht op en hebben daar ook onze vragen over.

We kunnen daarover praten met mama en Chara, maar als zij daar niet eerlijk of open over zijn, zullen zij zelf met de gevolgen moeten zien om te gaan.
Wij gaan niet zeggen: 'als je liegt, mag je er niet meer op bezoek'. Wij vertrekken vanuit de houding: 'het is jullie situatie, en jullie maken ervan wat jullie willen'. Ik denk dat die houding bij de mama een verschil heeft gemaakt.

Mireille: En ook het erkennen van de cultuurverschillen. Als er gezegd werd: 'je moet hier om 8 uur zijn' en ze was er niet, dan was de sanctie: volgende keer kom je niet op bezoek. Wij hebben dat strikte los gelaten: 'maak dat je hier 's avonds op een fatsoenlijk uur voor bedtijd bent'. Dan had de mama daar iets meer speling in. En vanaf toen lukte dat wel.

Jella: Het is niet omdat je altijd te laat komt, dat je per definitie geen goede mama kan zijn. Dat zijn linken die vrij snel gemaakt worden, maar zijn ze wel terecht? Ze zijn of lijken ingebakken in onze waarden- en normencultuur. In de periode dat Chara in Stroom 3 verbleef, werd dat erg opgelegd vanuit de jeugdrechtbank: als je niet op tijd komt, verlies je je bezoekrecht.

Mireille: Er zit gewoon vaak meer achter: mama moest met de bus vanuit Deurne naar hier zien te komen tegen 8 uur 's avonds, met toen nog een kleuter in haar kielzog. Voor pakweg een uur en daarna weer met het openbaar vervoer terug.

Wij hebben hier heel snel geprobeerd om die bezoekmomenten ineens ook veel langer te maken. Zo brengt de verplaatsing meer op, had mama er zelf ook meer aan. Dat zijn allemaal kleine dingen, maar het werkte wel. Het vertrouwen is er ook erg door gegroeid. Er was nu gewoon meer begrip voor hoe moeilijk het voor de mama was om hier te geraken. Door wat kleine tegemoetkomingen is het haar wel gelukt om hier geregeld op bezoek te komen.

Caroline: En door dat vertrouwen kunnen wij mee naast de mama staan richting consulent. Niet tegen de consulent, maar als brugfunctie. De consulent kunnen wij tonen dat het niet zo eenvoudig is voor de mama, de mama kunnen we helpen overtuigen van het feit dat er nu eenmaal regels en afspraken zijn waar je je aan moet houden. Wij proberen het haalbaar en realistisch te maken voor iedereen.

Begin van de escalatie: vlucht

Mireille: In het voorjaar van 2015 is Chara met 2 andere meisjes uit de groep op de vlucht geslagen. Ze zijn 4 dagen zoek geweest,

voor Chara was het een zeer traumatiserende ervaring. Toen ze terug was, begon ze erg vreemd te doen. Dat verontrustte ons. Ze verwondde zichzelf en gedroeg zich bizar. Soms begon ze psychotisch te lachen, of werd ze extreem agressief, konden we haar mentaal niet meer bereiken. Dan liep ze op het domein met stokken te slaan, trok ze planten uit, ...

Jella: Ze kon toen ook niet meer voltiids naar school, ze ging maar halftijds. Dus zat ze heel veel in de groep. En als ze op school was, kwam ze nergens toe. Ze stoorde anderen, doolde rond in de school, bonkte op ramen, liep weg, ...

Ze was ook erg verward, vertelde verhalen die kant nog wal raakten. Dat ze zwanger was van een monster bijvoorbeeld, of dat ze een stuk was van een tweeling. Bizarre, gruwelijke verhalen. Ze zag ook van alles dat er niet was, had achtervolgingswaan.

Mireille: Ze was toen ook aangemeld voor opname in de psychiatrie. Wij wisten hier in de leefgroep niet echt meer wat we met haar aan moesten. Wij zijn best wat gewoon qua agressie, maar dat bizar gedrag, daar maakten wij ons toch zwaar zorgen over. Het was het toppunt van de crisis.

Jella: Ik voelde in het team die onmacht en die bezorgdheid: 'we gaan dit niet kunnen houden'. We werkten toen wel al vanuit Nieuwe Autoriteit. Zo ben ik tijdens Chara's agressieve tochten over het domein twee keer achter haar aan blijven lopen. Ze gedroeg zich heel bizar, was met stokken aan het slaan. Ik ging naast haar lopen en zei ik dat ik wou dat ze terugging naar de groep. Geen antwoord. Om de zoveel tijd bleef ik mijn boodschap herhalen. Toen begon zij tegen mij te roepen: 'je denkt toch niet dat ik zus en zo...', 'hoe belachelijk is het dat jij me volgt', ... Ze probeerde met mij in discussie te gaan en mij van mijn stuk te brengen. Maar ik heb dat genegeerd, ben haar blijven volgen en ik bleef ook mijn boodschap herhalen. Een kwartier later keerde ze terug naar de groep. Ze deed aan de deur nog even moeilijk met een stok in haar hand, maar ik heb haar toen met stok en al naar binnen geleid. Daarbij had ik mijn handtas aan de deur neergezet en ik was die daar vergeten. Tijdens mijn overleg met Mireille kwam Chara mijn tas brengen. Toen dacht ik: 'eigenlijk zeg jij hiermee dat je het oké vindt wat ik gedaan heb'.

Caroline: Chara is toen 2 weken op time out geweest in het UKJA. Die time out was in een gesloten setting en dat had ze eigenlijk wel goed gedaan. Er is toen ook veel met haar gepraat over dat vluchtgedrag: dat dat erg verontrustend was, voor iedereen rond haar: wij, maar ook haar mama.

In het UKJA hebben ze haar toen ook gezegd dat, mocht het nog gebeuren, ze naar Mol zou moeten. Dat was hun advies.

Na Mol het keerpunt

Mireille: Uiteindelijk hebben wij Mol moeten inschakelen. Niet na nog een vlucht, maar omwille van haar agressie. Het was niet bedoeld als sanctionerende maatregel, maar als begrenzing, om er haar tot rust te laten komen. En daar is het beginnen te beteren.

Jella: In Mol is Chara eerst in crisis gegaan en daarom hebben ze haar in isolatie gezet. Het moment dat ze weer naar een gewone kamer mocht, weigerde ze om de isolatie te verlaten. Dat leek in eerste instantie erg problematisch, want ze weigerde ook om te eten en ze was extreem neerslachtig. Wij waren bezorgd om de gevolgen van die time out.

Mireille: Het is de mama die haar terug aan het eten heeft gekregen. Wij raakten er niet door, zij uiteindelijk wel. Chara heeft er toen zelf voor gekozen om de rest van haar tijd in Mol in de isolatieruimte te verblijven. Van daaruit is ze teruggekomen naar hier.

Caroline: In die isolatie in Mol functioneerde Chara eigenlijk goed. Ze voelde zich er veilig en was tot rust gekomen, ze volgde er lessen...

Jella: Toen hebben wij op een teamvergadering besloten om die lijn hier voor een stuk door te trekken. Minder prikkels op haar laten afkomen, het leven een stuk eenvoudiger voor haar maken.

Het was geen makkelijke beslissing: ze was toen een meisje van 15. En wij zouden haar GSM wegnemen, geen computer toelaten, haar op haar kamer zetten, deur op slot. Niet als sanctionering, maar als begrenzing: binnen deze lijnen is het veilig voor jou.

Mireille: Chara verloor zich in zaken als GSM-en, Facebook, zich opmaken, zich omkleden. Er stond werkelijk geen maat meer op. Dus haalden wij ook heel wat kleren en make up uit haar kamer. Ze kon die dingen komen halen en er een bepaalde tijd mee bezig zijn. We werkten toen erg begrenzend en afgebakend: 'je krijgt 's ochtends zoveel tijd om kleren te kiezen en dan gaat die deur weer op slot.' Het werkte vrij snel.

Chara probeerde ook over alles in discussie te gaan. We hebben toen ook beslist dat niet meer toe te laten. Ging ze in discussie, dan zeiden wij 'dit is de regel, punt'. En bij protest gingen we niet mee in het gesprek. Ook dat heeft haar veel rust gegeven. Ze nam het wel, terwijl ze zich ervoor verloor in alle mogelijke redeneringen.

Caroline: Er is wel verzet geweest, hoor, in het begin. Al toen we haar meenamen vanuit Mol. Ze weigerde mee te komen. Zo erg dat de begeleiding daar zelfs voorstelde om haar door de politie te laten wegbrengen naar OLO. Maar ook daar heeft de mama weer op haar kunnen inpraten om vrijwillig mee te komen. Dat heeft ze gedaan. In haar pyama weliswaar, zonder schoenen aan te doen, maar soit (*lacht*). Ze reageerde wel furieus op haar mama. Die trok de lijn die wij hier hadden uitgezet ook thuis door: geen GSM, geen Facebook... Chara reageerde razend.

Mireille: Ik heb haar zelden zo kwaad gezien. Ook toen ze hier aankwam: ze ging meteen weer lopen van de leefgroep, rukte kasseien uit de wegen op ons domein, sloeg met stokken.

Jella: Ik kwam haar toen tegen op het domein en ben naar haar toe gegaan: 'Ik ben blij dat je terug bent, Chara. Ik denk niet dat jij hier nu moet rondlopen. Ik verwacht dat je naar de leefgroep gaat.' Weer hetzelfde scenario dus, ik wist dat ik niet mocht lossen. En het heeft gewerkt, ze is terug naar de groep gegaan.

De rest van de dag is eigenlijk vrij rustig verlopen. Wel eerst: 'je denkt toch niet dat...' toen we de maatregelen aankondigden. Maar eens ze voelde van 'het zal ook zo zijn', waren we door de crisis heen.

Caroline: We zien nog jongeren op die regels botsen. Weet je, in Mol gelden die voor iedereen. Hier niet. Zij wou geen uitzondering zijn. Terwijl ze in Mol wel aangaf dat het werkte voor haar. Maar niet met het idee 'dat zal dan ook in OLO een stuk zo zijn'.

Mireille: Van sommige maatregelen zagen wij snel dat het een meerwaarde was: dat omkleeden een beetje aan banden leggen, bijvoorbeeld. De GSM, dat heeft langer geduurd.

Jella: Van sommige dingen kon ze vrij snel toegeven: dit doet goed voor mij. We hebben dat redelijk lang aangehouden. Uiteindelijk heeft ze nog altijd geen GSM.

Jella: Die eerste week nadat de maatregelen ingesteld waren en we merkten dat sommige dingen al geaccepteerd werden, zaten wij als team met de vraag: 'moeten we toch niet al wat versoepelen? Wat doen wij haar aan?' Maar we wisten dat we dat niet mochten, het gaf haar net rust. Dit hielp omdat ze het nodig had. Niet omdat ze dacht: 'als ik volg, dan zal ik beloond worden'. Het is het veilige kader dat haar motiveert, niet het idee van een beloning. Dus moesten we wel doorzetten. Het heeft er ook nooit meer op geëscaleerd.

En zelfs bij meer vrijheid bieden we nog dat kader: zo heeft ze nu zelf een sleutel van haar kamer, maar als ze op kamer gaat, doen wij de deur dicht én nog op slot. Ze kan er uit als het moet, maar het biedt haar rust en veiligheid, ook door te weten dat er zo ook niemand haar kamer binnen kan.

Caroline: Chara is een meisje dat moeilijk neen kan zeggen, moeilijk zelf een grens kan aangeven. En hoe gaat het er al niet aan toe in een groep pubermeisjes?

Kleren en make up van mekaar lenen, bijvoorbeeld. Chara vindt dat eigenlijk niet leuk, maar durft dat niet zeggen. Ze wil zo graag dat mensen haar graag zien en gaat dan soms mee in voorstellen van anderen zonder dat ze dat zelf wil. Dat gaf ze ons al langer aan. Ook positieve zaken, zoals 'ga je mee naar het dorp?' Ze wil niet, maar durft het niet zeggen en gaat over haar grens. Onze maatregelen maakten het haar makkelijker om neen te zeggen. 'Neen, dat mag niet van de begeleiding'.

Groeien door crisis

Mireille: Meer nog, via die opstap heeft ze ook al geleerd om zélf neen te zeggen. Ze is daarin gegroeid. Zo kwam ze onlangs nog af: 'ik ga met Jill mee op stap...' Toen ik vroeg: 'wil je dat wel, je zei me net nog dat je een badje wou nemen', antwoordde ze: 'ja, dat zou ik inderdaad liever doen.' Vroeger zou ze dat niet gezegd hebben. Ook qua kleren uitlenen durft ze nu meer voor haar gevoel uitkomen.

Caroline: En wat de relatie met haar mama betreft: heel die crisis was een periode waarin de mama erg betrokken was. Zij heeft haar rol als moeder weer kunnen opnemen en er erkenning voor kunnen krijgen.

Wij hebben daarin geïnvesteerd door haar heel vaak te gaan halen. Want transport, dat blijft een probleem. Maar door haar te helpen bij dat probleem, kon ze er wel staan in een rol waarvan vroeger werd geoordeeld dat ze ze niet opnam, of toch niet goed. Nu zagen we ook weer dat ze die rol best wel wou opnemen, dat ze er wou zijn voor haar dochter van wie ze eigenlijk jarenlang de ontwikkeling heeft gemist.

Jella: Ook voor Chara had het een meerwaarde dat mama haar moederrol voor een stuk kon opnemen. Toen ze niet wou eten, niet mee terug wou, was mama diegene die haar heeft kunnen overhalen.

Caroline: In crisis is hun band iets sterker geworden en door de crisis hebben wij mama kunnen overtuigen bepaalde lijnen thuis door te trekken. En ja, we weten dat het thuis niet altijd even geweldig loopt, maar ze doen hun best.

Mireille: Ze kan ook onderscheid maken tussen thuis en hier. Thuis mag ze alleen op de GSM, hier is het beperkter. Door de andere setting, dat heeft ze aanvaard. Het kan haar nu zelfs storen dat andere meisjes veel op de GSM bezig zijn. 'Allee, hoe kan dat nu, ze zijn verslaafd!' (*lacht*)

Caroline: Na Mol hebben we, ook op aangeven van mama, het naar huis gaan eerst wat afgebouwd, om het daarna weer op te bouwen, tot meer dan vroeger.

Jella: Het feit dat het toen de mama zelf was die kon aangeven 'dit gaat nu niet thuis', is belangrijk geweest in de verdere ontwikkeling. De jaren ervoor was het de jeugdrechter die dat besliste. Mama kon zich nu ook niet meer 'verstoppen' achter de jeugdrechtbank, ze moest zelf aangeven dat het niet lukte. Maar toen het beter ging met Chara is het verblijf thuis weer opgebouwd en tot nu loopt het vrij goed.

Succes is relatief

Jella: Het verhaal van Chara doet ons beseffen dat een succesverhaal relatief is. Structuur, duidelijkheid en regels blijven moeilijk, maar erg belangrijk. Dat zal voor Chara ook altijd zo zijn. Maar op dit moment escaleert het niet en lijkt Chara rustig genoeg om de verandering richting meer naar huis aan te kunnen. Anderzijds heeft mama geleerd om samen met ons op 1 lijn te staan, en is ze zelf ook ouder geworden. Ze was nog maar 18 toen ze Chara kreeg, intussen is ze zelf volwassener en sterker geworden. Ze heeft meer vertrouwen in ons. Nu is het 'mama en hulpverlening', vroeger voelde ze het eerder aan als 'mama tegen hulpverlening' of omgekeerd.

Caroline: En zo komen we weer bij ons beginpunt: als hulpverlener moet je beseffen dat je vaak vanuit je eigen waardeoordeel vertrekt. Ik weet nog hoe ik me voelde als opvoeder in Bosuil en Chara uren tevergeefs aan het raam zag staan wachten op bezoek van haar mama. Ik dacht 'hoe kan je dit nu doen, als moeder? Je laat je kind in de steek, zij zit hier nu al 4 uur voor het raam op jou te wachten en je komt niet. We bellen je, je neemt niet op. Hoe kàn dat?'

Dat was heel schrijnend, maar alles is kunnen veranderen. En de basis daarvoor was voor een stuk 'je eigen oordeel weglaten', hoe moeilijk dat ook soms was. Daardoor konden we zicht krijgen op andere factoren die meespeelden.

Jella: Hadden wij de mama niet meegekregen, dan was dit verhaal helemaal anders gelopen. Het maakt zo'n verschil hoe je naar mensen kijkt. Wij hebben de strijd en het wantrouwen kunnen doorbreken door onze visie. Wat ook niet altijd een makkelijke keuze is geweest voor ons.

Want door Chara in het begin meer naar huis te laten gaan en vertrouwen te hebben in mama, is de grote crisis mee begonnen. Maar het was een crisis die ze hebben kunnen overwinnen. Anders waren we tot een crisis gekomen vanuit het weghouden van de mama. En die crisis had noch Chara, noch wij kunnen overwinnen.

Maar evident is het niet, ook nu nog steeds niet. De problemen zijn niet weg, het traject is niet af.

Caroline: En toch werken we 'naar huis toe', ook al loopt dat niet altijd super. Nog even en Chara wordt 18, dan loopt het traject jeugdrechtbank ten einde.

Meisjes van die leeftijd kan je niet meer erg beschermend behandelen. Wij kunnen alleen helpen haar weerbaarder te maken, vertrouwen te hebben in hulpverleners. Want eens Chara 18 is, en zij en mama beslissen geen hulp meer te willen, dan is dat zo. Wat dan met bescherming? Wij kunnen hen beiden beter voorbereiden op 'terug naar huis' en het nu nog mee ondersteunen en opvolgen. En mama volgt ons daarin.

Jella: Chara blijft een meisje dat moeilijk zelf kan zeggen wat er aan de hand is. Ze uit het zich niet goed voelen onder meer in bizarre en losgeslagen verhalen waarmee we op zich niet veel kunnen. Dan creëert ze verwarring: haar eigen chaos legt ze bij ons... Maar we weten nu dat het een barometer is voor hoe het met haar gaat.

Caroline: Chara is nu ook individuele therapie aan het volgen, ze draagt toch wel een ernstige rugzak. Uit het verleden sowieso, en die vlucht van vorig jaar heeft ook veel veroorzaakt. Maar nu is ze stabiel genoeg om er iets mee te kunnen. Het moet allemaal een plek krijgen, maar dat is begeleiding die wij haar niet op ons eentje kunnen geven.

Mireille: Nu kan zij ook echt zeggen: 'Wat gebeurd is, is gebeurd. Ik moet verder met mijn leven en ik wil er iets van maken.' En dat meent ze ook echt. Ze wil het goed doen. Dat wou ze vorig jaar evengoed, maar er zat toen teveel in de weg.

Caroline: Of het haar ook zal lukken om dingen te verwerken, dat moeten we afwachten. Maar ze is voor het eerst klaar om het aan te pakken.

'Af' is het nooit, maar als we kijken welk traject Chara het afgelopen jaar heeft afgelegd, dan is dat toch een enorme evolutie...

2016...

2016...

2016 is voor onze sociale onderneming een echt feestjaar. We bestaan dan namelijk 85 jaar.

Er is een feestcomité opgericht om zowel voor onze cliënten als voor onze medewerkers allerlei activiteiten te plannen die bij zullen blijven.

Samen vieren schept echte en hechte banden, schept een samenhangsgevoel en verbindt ons allemaal met onze organisatie.

Samen vormen wij de OLO-gemeenschap ten dienste van mensen met een vraag naar ondersteuning.

2016 is ook het jaar waarin we zonder investeringssubsidies een nieuw schoolgebouw zullen neerzetten. Het gebouw is sprekend van architectuur en bijna energieneutraal.

Het wordt een brede school, waar 's avonds en in het weekend andere activiteiten kunnen plaatsvinden.

Het is ook een bewijs dat wij in onze school, haar opdracht en haar medewerkers geloven. Anders zouden wij deze belangrijke investering niet doen.

2016 is ook het jaar waarin we een nieuwe activiteit zullen toevoegen aan ons palet van dienstverlening. We gaan inclusieve kinderopvang realiseren in Kapellen, Essen en Ekeren.

Als zich op dat vlak nog andere opportuniteiten voordoen in de stad Antwerpen, zullen we die met positieve vooropgezetenheid onderzoeken. OLO vzw wil hoe dan ook in goed partnerschap met het stadsbestuur helpen om de Barcelonanorm te halen tegen 2018.

2016 is ook het jaar waarin we onze samenwerking met andere welzijns- en gezondheidsorganisaties zullen uitbreiden en intensifiëren.

Samen met de gemeenten Brasschaat en Schoten en met het Centrum voor Algemeen Welzijnswerk (CAW) Antwerpen starten we een nieuwe vzw die een Tejo-project zal uitbaten in beide gemeenten.

We hopen op deze manier met deskundige therapeuten, die zich vrijwillig inzetten, laagdrempelige psychosociale hulpverlening aan te bieden aan jongeren tussen de 10 en de 20 jaar.

In de gemeente Zoersel zullen wij samen met het OCMW, het CAW en andere partners een 'Huis van de Zorg' uitbouwen.

Dat is een concrete uitwerking in het kader van de realisatie van het Zorgstrategisch plan voor Zoersel.

Ook in Brasschaat participeren we aan de uitbouw van een Zorgstrategisch plan.

De provincie zal ons ook hier methodisch ondersteunen om tot een gedragen resultaat te komen, samen met meer dan 30 andere zorgverstrekkers.

2016 is ook het jaar waarin we veel aandacht zullen hebben voor onze medewerkers. De interne communicatie, de aanpak van stress en de loopbaanbegeleiding vragen onze bijzondere aandacht.

OLO heeft nu eenmaal cliënten met ernstige en complexe vraagstellingen en dat vraagt veel van onze medewerkers. Zij geven iedere dag het beste van zichzelf.

We beseffen maar al te goed dat er een oorzakelijk verband is tussen continuïteit van goede medewerkers, goede teams en de kwaliteit van de hulpverlening. Het is dan ook een belangrijke uitdaging voor ons HR-beleid dat goede krachten bij ons blijven werken.

2016 zal een jaar zijn met veel uitdagingen. Dat is duidelijk.

We wensen ook elke lezer een boeiend jaar, met veel inspirerende gedachten en een goede kwaliteit van bestaan.

Diensten- en Begeleidingscentrum Openluchttopvoeding vzw
Hoofdzetel: Miksebaan 264, 2930 Brasschaat
03/ 633 98 50
openluchttopvoeding@olo.be
www.olo.be

Verantwoordelijke uitgever:
Jean-Pierre Van Baelen

Coördinatie:
Annemie Vandeputte

Met dank aan:

Sven, Kelly en Iluna
Bram en Stefaan
Cliënte Vanessa
Cliënt Willy
Jella Govaerts
Caroline Mertens
Marjan Meyvis
Sabine Milbou
Jean-Pierre Van Baelen
Annemie Vandeputte
Lieve Van Dooren
Mireille Vuylsteke

Diensten- en Begeleidingscentrum
OPENLUCHTOPVOEDING VZW